

Prof. dr. sc. JAKOV ŠKOMRLJ, dipl. ing. građ. (1928. – 2009.)

Nedavno je smrt prekinula životni put našega poznatog kolege prof. dr. sc. Jakova Škomrlja, čovjeka i stručnjaka koji je zaista zračio posebnom energijom i optimizmom. Opaka je bolest ovaj put bila jača.

Prof. Jakov Škomrlj rođen je 4. ožujka 1928. u selu Ramljane pokraj Muća u brojnoj obitelji u Dalmatinskoj zagori. Živjeli su krajnje teško i jedva su vezivali kraj s krajem. Stoga su mu i djetinjstvo i odgoj bili vrlo teški, ali to su sasvim sigurno uvjeti u kojima se dodatno jača karakter. Zato je njegov svjetonazor bio prožet uvjerenjem da se sve u životu može dostignuti poštenim i predanim radom. Srednju je tehničku školu građevinskog smjera završio kao najbolji đak 1948. godine. Potom se samo nakratko zaposlio i iste te godine upisao prvu godinu studija Građevinskom odjelu Tehničkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Studij je i onda trajao punih 9 semestara, ali je budući inženjer u tom roku uspio i diplomirati s odličnim uspjehom.

Svoj je radni vijek kao građevinski inženjer započeo u građevinskom poduzeću *Lavčević* u Splitu. Odmah je raspoređen na mjesto voditelja radova na najsloženijim građevinama u sastavu brodogradilišta *Split* koji je onda građen tehnologijom prednapetoga betona. Bila je to prava škola za mladog inženjera jer je prednapeti beton bio vrhunac u ondašnjoj tehnologiji građenja, svojevrsna precizna mehanika u građevinarstvu. Sudeći prema kasnijim brojnim stručnim izazovima takav složeni zadatak nije slučajno dopao budućega profesora Škomrlja.

Zahvaljujući znanju, htijenju i rezultatima vrlo je brzo, već 1957. godine, postavljen za tehničkog direktora GP *Lavčević*. To je bila prava prigoda i mogućnost za novi i pravi iskorak. I nije uopće gubio vrijeme. Organizacija je rada u ondašnjem *Lavčeviću* bila potpuno rascjepkana na organizirana na bezbroj malih međusobno nedovoljno povezanih proizvodnih kapaciteta, a na takvoj se poslovnoj politici nije mogao zasnivati razvoj te bolja i djelotvornija budućnost.

Simbol je takvoga organizacijskog stanja bila betonska miješalica s kapacitetom od 200 litara s takozvanim „od oka“ doziranjem komponenti. Novi je tehnički direktor odlučio da se tehnologija i organizacija rada moraju temeljito promijeniti i racionalnije i ekonomičnije ustrojiti. Izradio je investicijsku dokumentaciju svih zamišljenih promjena.

Realizacija cjelokupnoga projekta označila je početak tehnoloških i organizacijskih promjena u građevinskom poduzeću *Lavčević*. Promjene su potaknule nabavku i opremanje nove tvornice betona, prijevoznih sredstava za cement u rasutom stanju, specijalnih vozila za prijevoz gotovoga betona, odgovarajuće mehanizacije na gradilištu za lokalni transport i ugradnju betona, katnu oplatu i tome slično. A takvom se tehnologijom, uz odgovarajuća unapređenja poboljšanja, i danas služimo, iako je u međuvremenu proteklo već punih 40 godina. I kada se danas promatra može se uočiti da je to bila istinska „revolucija“ u ondašnjoj tehnologiji i organizaciji građenja, a autor i nositelj svih tih golemih promjena bio je upravo inženjer Jakov Škomrlj. Valja svakako istaknuti da je sve te pionirske korake prihvatilo cjelokupno dal-

matinsko građevinarstvo. Nitko nikada nije izračunao sve financijske učinke tih značajnih promjena, ali je sasvim sigurno da je profesor Škomrlj dobivao samo promil od ukupne dobiti koje je priskrbio široj zajednici, bio bi iznimno bogat čovjek.

Međutim ondašnje su generacije sve ono što su radile činile za opće dobro i za dobro svih nas. Na učincima su takvih promjena počivali i nadaleko poznati rezultati kvalitetnoga, brzoga i racionalnog građenja te ukupan razvitak grada Splita, a osobito stambene izgradnje. A sve se to dakako odnosilo i na cijelu Dalmaciju.

Nakon što je već afirmirani i svima znani inženjer Jakov Škomrlj energično tehnološki osposobio GP *Lavčević* za izlazak u svijet, tražio je mogućnost da se dio radnih potencijala tvrtke plasira na strano tržište. To je bilo novo dokazivanje sposobnosti, ali i dokazivanje mogućnosti i sposobnosti našega građevinarstva. Slobodno se može reći da su to onda bili pravi pionirski koraci u izvozu građevinskih usluga.

To je doba kada se može reći da je ing. Jakov Škomrlj potpuno „ispekao zanat“ i da se svrstao u sam vrh inženjerske struke i na širim relacijama. Stoga je 1967. preuzeo vodstvo novoutemeljene tvrtke *Union turist Dalmacija*. Nova je tvrtka iznimno mnogo pridonijela organiziranom i racionalnom razvitku turizma sa stajališta pripreme i građenja hotelskih i drugih građevina. Nakon uspješnoga rada u toj tvrtki, zbog zapaženih rezultata 1971. preuzeo je položaj direktora razvoja u najvećoj ondašnjoj tvrtki za proizvodnju građevinskih materijala – *Dalmacijacement*.

Sve je vrijeme svoga radnog iskustva budući prof. Jakov Škomrlj bio je iznimno povezan s procesima školovanja kadrova za građevinarstvo. To se posebno moglo uočiti tijekom stvaranja i razvoja Građevinskoga školskog centra koji je školovao srednje stručne kadrove. Ali pravi je angažman i velik doprinos ing.

Škomrlj pružio u golemim naporima pri osnivanju i utemeljenju Građevinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu.

Velika je sreća za jedan fakultet tehničkog usmjerenja kada u svom sastavu ima profesore koji su se afirmirali i koji su bili priznati u praksi. A Građevinski je fakultet u Splitu, koji je u cjelovitom obliku osnovan početkom 1977., imao najveću sreću da je u svom sastavu imao nastavnike takve goleme reputacije. Prof. dr. Jakov Škomrlj bio je pravi zlatnik u bogatoj kadrovskoj ogrlici Građevinskoga fakulteta u Splitu u čijem je sastavu bio već od 1977. godine. Počeo je raditi s tada već pripremljenim doktoratom *Unapređenje tehnologije pripreme betona* koji je 5. studenoga 1978. obranio na Fakultetu građevinskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Dekan je Fakulteta građevinskih znanosti Sveučilišta u Splitu u sastavu Građevinskoga instituta Zagreb bio od 1983. do 1985. godine. U znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora za znanstveno područje građevinarstva, u znanstvenoj disciplini organizacija i tehnologija građenja biran je 1985. godine

Dao je poseban doprinos razvoju Fakulteta, osobito na području izučavanja organizacije i tehnologije građenja, a to je činio sve do odlaska u mirovinu prije desetak godina. Valja posebno istaknuti njegov sadržajan odnos sa studentima, posebno i stoga što je imao istančan i razrađen odnos u komunikaciji s mladima ljudima. Fakultet je izvan svake sumnje znanstveno-nastavna institucija najvišega ranga, ali je svaki fakultet ujedno i odgojna institucija, a taj je dio zadataka mogao ostvarivati samo nastavnik koji je proživio život u mnogim njegovim sadržajnim cjelinama. Upravo je to odlikovalo profesora Škomrlja u svakom dijelu njegova bogatoga radnog djelovanja.

Međutim, osim svih svojih velikih stručnih preokupacija prof. dr. sc. Jakov Škomrlj bio je i društveno vrlo angažiran. Primjerice, između ostalog bio je i zastupnik u sazivu Sabora SR Hrvatske od 1967. do 1973. godine.

Kroz dulje je vrijeme bio je vrlo angažiran u cijelom nizu društvenih i stručnih tijela, od čega posebno valja izdvojiti:

- bio je predsjednik Odbora za opće privredne poslove Privrednog vijeća Sabora SR Hrvatske
- bio je član Odbora za izvođenje investicionih radova u inozemstvu Privredne komore SR Hrvatske
- predsjednik Stalne komisije za mehanizaciju Udruženja građevinskih poduzeća Jugoslavije.

Objavio je više znanstvenih radova iz oblasti proizvodnje i transporta betona koji su tiskani u znanstvenim i stručnim časopisima u zemlji i inozemstvu, a broj se objavljenih stručnih tekstova jedva i može registrirati. Od znanstvenostručnih radova posebno se ističe studija *Industrija građevinskog materija* koju je izradio kao vanjski suradnik Instituta za pomorstvo, turističku i obalnu plovidbu u Splitu, a rad je 1971. tiskan u izdanju tog Instituta pod naslovom: *Smjernice društveno-ekonomskog razvoja Splita – monografski prikazi*. Valja također posebno istaknuti članak tiskan u posebnom izdanju *Informatora* i Privrede kotara Split iz 1963. pod naslovom: *Građevinsko poduzeće Ivan Lavčević – Split, unapređenje proizvodnje*. Objavljivao je i u časopisu *Građevinar* u nekoliko navrata kao autor ili koautor.

Od stručnih se radova posebno ističe već spomenuta gradnja hale od prednapetoga betona u brodogradilištu *Split* tijekom 1954. i 1955. godine. Bila je to prva građevina takve vrste o kojoj se na fakultetu nije ništa učilo, a sve je posebnosti trebalo rješavati na samom gradilištu i iskorištavati rijetko znanje pojedinih projekatana i stručnjaka. Gradilište su od početaka obilazile organizirane grupe stručnjaka, a cijeli je postupak detaljno 1969. objavljen u Beogradu jer je *Lavčević* tada pripadao vojnim građevinskim poduzećima. Prvi se dio toga priloga zvao *Gradnja hale iz prednapregnutog betona*, s drugi *Hala od prednapregnutog betona – analiza izvedbe*. Za stručni je državi ispit izradio 1956. posebnu *Studiju ekonomičnosti prednapregnutih i armiranobetonskih mostova*. Za poduzeće je *Lavčević* izradio 1961. internu publikaciju o mehanizaciji s uputama za uporabu i čuvanje, a iste godine u suradnji i posebnu analizu potreba za kamenim agregatom na području grada Splita.

Poseban su dio njegova bogatoga stručnog rada bile ponude koje je izradio za radove u inozemstvu, posebno za pripreme radove za vojnu bazu *Secondi* u Gani i za luku *Famagusta* na Cipru 1961. te za izgrađene tvornice opeka u *Cobayi* i tvornice namještaja u *Sonfoniji* u Gvineji 1963. i 1964. godine. Valja svakako spomenuti i djelomične radove za tvornicu *Opel* u *Rüsselsheimu* i podzemnu željenu u *Frankfurtu* i *Münchenu* od 1964. do 1967., ali i najjeftiniju ponudu za tvornicu celuloze i papira u *Basri* u Iraku 1966. koja je ipak ustupljena lokalnoj tvrtki.

Bavio se i ispitivanje automatskoga diferencijalnog dozatora za primjenu u građevinarstvu 1966., ali i studiju o razvojnim mogućnostima *Dalmacijacementa* iz *Solina* 1971. godine. Za istu je tvrtku izradio 1972. i investicijski program za proizvodnju komponiranoga kamena.

Profesor i inženjer Jakov Škomrlj svojim pogledima i stajalištima izazivao uvažavanje svugdje gdje bi se pojavio. Bio je osoba koja je čvrsto odredila ciljeve do kojih je namjeravala stići. Bio je čovjek visokih moralnih vrijednosti, iznimno uporan do granica tvrdoglavoosti. Osobe takvih karakternih osobina uglavnom dolaze do ciljeva koje su sebi postavili. U službenom i javnom životu prof. Jakov Škomrlj to je u cijelosti i postigao.

Privatno je bio vrlo druželjubiv, društven i osobito duhovit. Bio je uvijek spreman pomoći, a rado je bio oslonac svojim suradnicima i prijateljima.

Stoga je prof. dr. sc. Jakov Škomrlj osoba je koja se ne može zaboraviti. Trajno će ostati dijelom naših uspomena i zabilježen u našim sjećanjima.

Bio je ponos vlastite obitelji, visoko cijenjena osoba za one koju su imali tu sreću da se nazivaju njegovim prijateljima. Ujedno je bio na čast i ponos kraja i naroda u kojem je ponikao.

Iza njega će zauvijek stajati njegova velika djela.

Neka mu je vječna slava i hvala.

Jakša Miličić